

Сокол Тетяна Володимирівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх
справ
Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального процесу Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент **Конощенко Я. Ю.**

ПОНЯТТЯ ПЕРЕХРЕСНОГО ДОПИТУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Слід почати з того, що існування права на проведення перехресного допиту впливає насамперед з конституційних положень. Так, відповідно до ст. 129 Конституції України в нашій державі діють засади змагальності сторін та свободи подання ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості, забезпечення обвинуваченому права на захист, а також рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом [1].

Якщо переглянути норми Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), то можемо зробити висновок, що законодавець не надає жодного визначення поняття перехресного допиту. Але аналіз чинних положень беззаперечно підтверджує можливість його проведення.

Поняття перехресного допиту безпосередньо вживається в ч. 7 ст. 352 КПК України в такому контексті: «Після прямого допиту протилежній стороні кримінального провадження надається можливість перехресного допиту свідка. Під час перехресного допиту дозволяється ставити навідні запитання.». А також за змістом п. 5 ч. 2 ст. 87 КПК України, суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини і основоположних свобод, порушення права на перехресний допит [2].

Крім того, прямо не містить поняття, але зрозуміло вказує на можливість проведення перехресного допиту п. 1 ч. 4 ст. 42 КПК України, що закріплює право обвинуваченого брати участь під час судового розгляду у допиті свідків обвинувачення або вимагати їхнього допиту, а також вимагати виклику і допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення. Відповідно до ч. 2 ст. 353 КПК України допит потерпілого проводиться з дотриманням правил, передбачених частинами другою, третьою, п'ятою – чотирнадцятою статті 352 цього Кодексу, що дозволяє нам зробити висновок про існування права проведення перехресного допиту не лише свідка, а й потерпілого [2].

Для більш чіткого тлумачення необхідно звернутись до наукової літератури. Так, М.С. Туркот вказує на те, що «перехресним можна вважати допит стороною, протилежною тій, яка здійснювала первісний допит у суді, із застосуванням навідних запитань з метою отримання нових даних, які мають значення у кримінальному провадженні,

виправлення допущених помилок, позбавлення доказового значення наданих раніше свідчень, а також часткової чи повної дискредитації особи свідка» [3, с. 191].

Як зазначає Г.І. Сисоєнко: «Проведення перехресного допиту дає змогу перевірити його свідчення і з точки зору обвинувачення, і з точки зору захисту, виявляє окремі неточності і суперечності в показаннях, усуває їх неповноту, допомагає уникнути помилок у разі з'ясування окремих обставин справи» [4, с. 733].

Слушною є думка Н.М. Максимішин про те, що перехресний допит «проводиться з метою перевірки одержаних під час судово-слідчих дій, насамперед прямого допиту, відомостей, розкриття суперечностей у показаннях, виявлення в них помилок та завідомої неправди, уточнення чи деталізації попередньо одержаних у суді показань» [5, с. 59].

О.Ю. Костюченко вважає, що навідні запитання слугують для того, щоб «довести, що свідок або дає неправдиві свідчення, або сумлінно помиляється» [6, с. 69].

Перехресний допит, звичайно, знайшов своє відображення і у практиці ЄСПЛ, де порушення такого права визнається порушенням права на справедливий судовий розгляд у розумінні ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Такого висновку ЄСПЛ дійшов, наприклад, у справі *Lusa v Italy*, зазначивши, що «національні суди засудили заявника лише на підставі свідчень, які Н. дав до суду, і що ні самому заявнику, ні його адвокату ні на одній стадії провадження не надали можливості його допитати. За цих обставин Суд не переконався в тому, що заявникові надали достатню й належну можливість оспорити свідчення, покладені в основу його засудження. Заявника, отже, позбавили права на справедливий судовий розгляд» [7, с. 289].

Отже, перехресний допит полягає в тому, що особі, яка дала вільні покази в судовому засіданні та відповіла на питання особі, яка здійснює прямий допит, ставлять запитання інші учасники процесу. Це, як правило, доповнюючі й уточнюючі запитання. Використовуючи можливості перехресного допиту, суд і учасники процесу можуть більш повно дослідити обставини справи, проконтролювати їх, деталізувати та конкретизувати неясні моменти в судовому засіданні. Перехресний допит виступає одночасно і як спосіб вибирання доказу, оскільки КПК України не обмежує предмет перехресного допиту тільки тими показаннями, які були надані під час прямого допиту, так і спосіб перевірки показань, наданих раніше.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 20.10.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20120413#Text>.

3. Доказування у кримінальному провадженні: навчально-практичний посібник / кол. авт. Київ : Національна академія прокуратури України, 2017. 346 с.

4. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / за заг. редакцією В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. Київ : Юстініан, 2012. 1224 с.

5. Судовий допит: процесуальне і криміналістичне дослідження. Львівський національний університет ім. І. Франка, 2016. URL: <http://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/Дисертація-21.pdf>.

6. О.Ю. Костюченко. Особливості проведення прямого та перехресного судового допиту свідків і потерпілих. *Вісник кримінального судочинства Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. № 1. С. 66–73.

7. Б.В. Шабаровський. Перевірка показань свідка під час допиту у кримінальному процесі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 287–291.

Табацький Роман Олександрович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького юридичного
інституту МВС України
Науковий керівник: доцент кафедри
організації досудового розслідування
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького юридичного
інституту МВС України, кандидат
юридичних наук **Городецька М. С.**

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРУПЦІЄЮ

Актуальним питанням методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, є те, що дане явище на сьогоднішній день набуло ознак системного характеру та безпосередньо пов'язане з поширенням свого впливу на всі сфери суспільного життя. Така ситуація, в свою чергу, може загрожувати національній безпеці України.

Правовою основою протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним з корупцією, є норми Конституції України та інших законів. Відповідно до статті 68 Основного закону України кожен зобов'язаний неухильно додержуватися законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей, до того ж незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності. Водночас, стаття 67 Конституції України вказує на те, що кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом, крім того, усі громадяни щорічно подають до податкових